

Δημήτρης Τσαλουμάς

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΙΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelapaint@gmail.com ή eothinon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelapaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Το 1950, ένα χρόνο πριν αναχωρήσει από την Ελλάδα για την Αυστραλία, δημοσίευσε την πρώτη του νεανική ποιητική συλλογή με τον τίτλο Τρόποι Γαλήνης, την οποία αργότερα απέρριψε.

“But it is only through distance that I can grasp the tragic condition of modern man”

Δ. Τσαλουμάς.

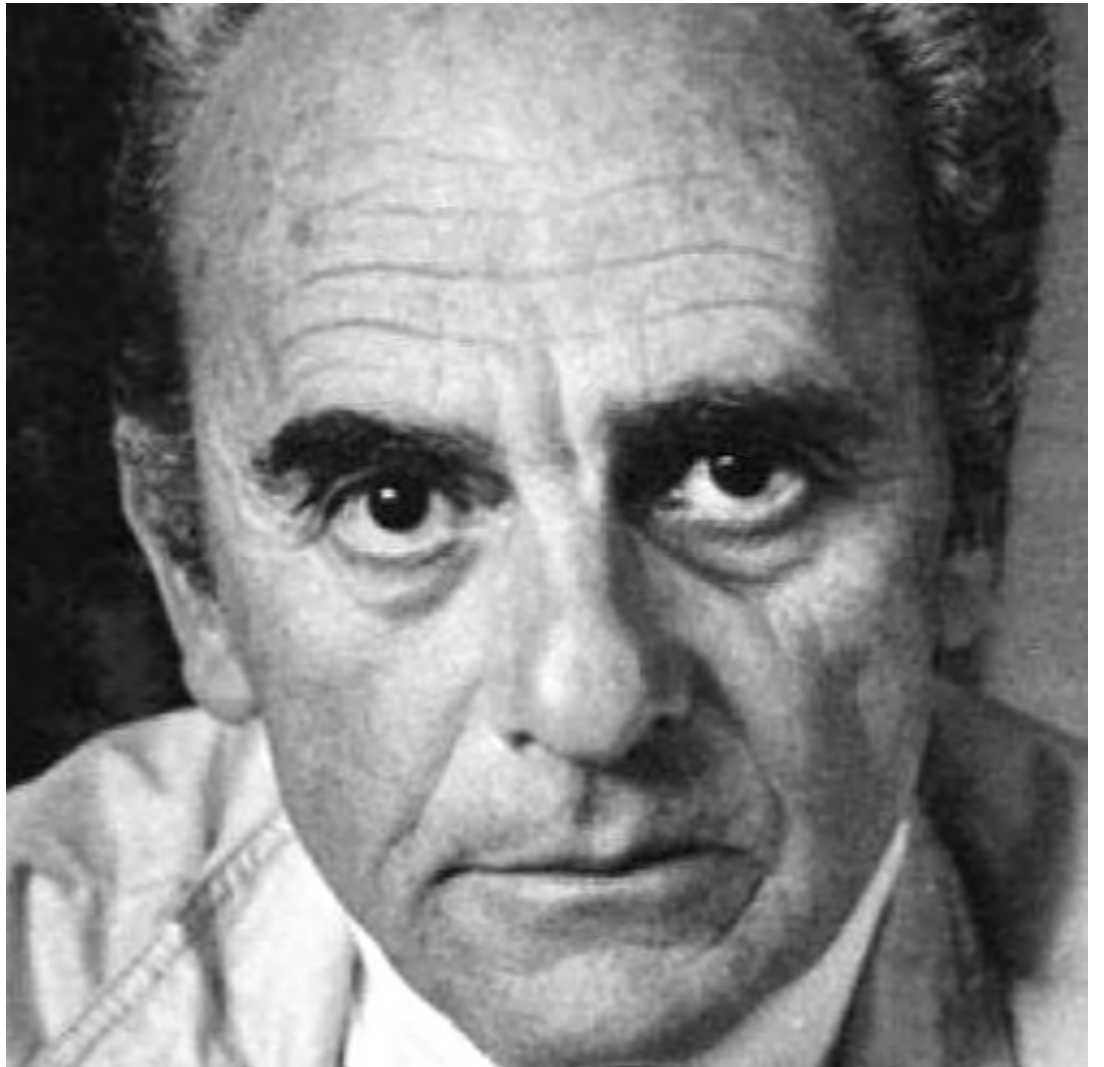
Ο Δημήτρης Τσαλουμάς είναι από τους πιο γνωστούς Έλληνες ποιητές στην Αυστραλία. Έχει τιμηθεί με λογοτεχνικά βραβεία που του δόθηκαν σε μια περίοδο, που στη χώρα η πολιτική στροφή υπέρ του πλουραλισμού ανέδειξε ορισμένους μετανάστες καλλιτέχνες πρώτης γενιάς.

Το έργο του ποιητή αυτού, είναι τυπικό της πολιτισμικής μετακίνησης που γίνεται γενικά στη μετανάστευση από μια χώρα κατά βάση γεωργική, με υποανάπτυκτες αστικές δομές, σε μια άλλη με ολοκληρωμένες. Το πέρασμα από μια κουλτούρα σε μια άλλη, επιφέρει –πέρα από νοηματικές αλλαγές στο περιεχόμενο της έκφρασης– και δομικές αλλαγές στις μορφές, μέσα από τις οποίες εκφράζεται το περιεχόμενο. Αυτός ο κανόνας ισχύει για τους δημιουργικούς μετανάστες και παρουσιάζεται ανάγλυφα στην περίπτωση του έργου του Δ. Τσαλουμά.

Το 1950, ένα χρόνο πριν αναχωρήσει από την Ελλάδα για την Αυστραλία, δημοσίευσε την πρώτη του νεανική ποιητική συλλογή με τον τίτλο Τρόποι Γαλήνης, την οποία αργότερα απέρριψε. Στην Αυστραλία όταν ήρθε το 1951 ήταν σχεδόν τριαντάρης, και για χρόνια πολλά δεν καταπίεστη με την ελληνική γραφή ούτε και διάβασε ελληνικά βιβλία των μεταπολεμικών ελλήνων ποιητών, ούτε καν ήρθε σε επαφή με το ελληνικό μεταναστευτικό στοιχείο και τις οργανώσεις του. Αυτό το έκανε, όπως ο ίδιος ισχυρίστηκε για να μην μολυνθεί η γλώσσα του νησιού της Λέρου που έφερνε μέσα του! (Συνέντευξη στο περιοδικό *Mattoid* 1981, προς την Wendy Morgan από το πανεπιστήμιο Deakin στην πολιτεία της Βικτωρίας).

Αλλά η μετακίνηση στο αστικό κέντρο της Μελβούρνης, είχε σαν αποτέλεσμα με τα χρόνια, να φουντώσει η νοσταλγία του νησιωτικού κόσμου που είχε χαθεί γι' αυτόν. Ήταν ένας κόσμος που είχε κρατηθεί μέσα του «αμόλυπτος» ως γλώσσα, ως εικόνα, ως αίσθηση, που τώρα τον πίεζε, και ζητούσε απεγνωσμένα να βγει προς τα έξω, να εκφραστεί. Όταν μετά από χρόνια, άρχισε να καταθέτει επάνω στο χαρτί τον εσωτερικό του κόσμο, πάλεψε με τα δημοτικά ποιητικά μέτρα που γνώριζε και είχε ζήσει, καθώς και τα ποιητικά πρότυπα, που γέννησε ο ευρωπαϊκός λογοτεχνικός μοντερνισμός, και του οποίου τις επιρροές γνώριζε από την ελληνική ποιητική γενιά του '30, αλλά και από την μελέτη της αγγλικής και γαλλικής λογοτεχνίας από τις σπουδές του στο πανεπιστήμιο της Μελβούρνης.

Τα πρώτα πονήματα στην Αυστραλία: Η ανάσταση και το τρίπτυχο για μια δεύτερη παρουσία 1974, και Το σπίτι με τους ευκάλυπτους 1975, έχουν επιρροές από τον Ελύτη και την δημοτική ποίηση. Η αμφιταλάντευση ανάμεσα στην δημοτική ποίηση και τη μοντέρνα μορφή έκφρασης κράτησε όλη τη δεκαετία του '70 και αποτυπώθηκε και στη συλλογή: Παρατηρήσεις υποχον-

δριακού 1974, και στο Ο άρρωστος Μπαρμπέρης και άλλα πρόσωπα 1979. Στις δύο αυτές ποιητικές συλλογές, διακρίνει κανείς άρωμα από το λαϊκό καρναβαλικό στοιχείο του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού, το οποίο θα ξεχειλίσει σε ένα επόμενο σατυρικό του ποίημα με τίτλο Ο γιός του κυρ Σακή 1984. Αλλά τη δική του φωνή θα τη βρει τελικά ο Τσαλουμάς –με όλες τις επιρροές χωνεμένες μέσα του– με την συλλογή Το βιβλίο των επιγραμμάτων 1982. Εκτοτε θα γράψει δίγλωσσα, ελληνικά-αγγλικά και αγγλόγλωσσα ποιήματα, με τα οποία ο ποιητής αυτός καθιερώνεται ως ένας από τους πιο σημαντικούς νεομετανάστες ποιητές στην Αυστραλία.

Η αναχώρηση του ποιητή από το γενέθλιο νησί του τη Λέρο –που υπέστη διαδοχικές εισβολές από Τούρκους, Ιταλούς, Γερμανούς και Άγγλους, και που μόλις το 1948 ενώθηκε με την Ελλάδα– μοιάζει με το φευγικό του μακρινού συνάδελφου του, ποιητή της αρχαιότητας Σιμωνίδη, που κι' αυτός αναγκάστηκε να ξενιτευτεί από το νησί του την Κέα, για να γλιτώσει τις δυστυχίες του άγονου νησιού και την κακία των τοπικών αρχών, και να περιπλανηθεί μια ολόκληρη ζωή στις αυλές των τυράννων εκείνης της εποχής. Αλλά ενώ ο Σιμωνίδης δοξολόγησε επί πληρωμή τον δημόσιο βίο των Ελλήνων, ο Τσαλουμάς εξέφρασε τους καημούς του απομονωμένου ατόμου, καθώς ο ίδιος αποκομμένος από την κοινωνία του χωριού του, αλλά και καχύποπος με τους συμπατριώτες του στην «ξενιτιά», θα στραφεί μέσα του για να βρει λύτρωση στη δική του ιδεόγλωσσα, και να την κάνει έναν κόσμο ολόκληρο και αυτάρκη. Οι εποχές άλλαξαν δραματικά.

Η ιδιαιτερότητα του Τσαλουμά ποιητή στη μετανάστευση, δεν έγκειται βέβαια σ' αυτό.

Στο ότι δηλαδή η ποίησή του εκφράζει το απομονωμένο άτομο και τη διαφορά του με τον δημόσιο χώρο. Επειδή βασικά αυτό εκφράζει πάνω κάτω η τέχνη κατά τη νεοτερική εποχή. Η ιδιαιτερότητα του Τσαλουμά, έγκειται στο ότι έχει πάρει συνειδητά θέση, υπέρ της αποχής του ποιητή από τον δημόσιο βίο, προκειμένου να εξυπηρετήσει καλύτερα την τέχνη του μεμονωμένου ατόμου. Στην περίπτωση του Τσαλουμά, έχουμε ανάγλυφα την εικόνα της ρομαντικής ευρωπαϊκής παράδοσης, όπου στα κοινωνικά πλαίσια που διαμόρφωσε η νεοτερικότητα, το άτομο οδηγήθηκε σε μια τραγική διάσπαση και ταλάντευση της προσωπικότητάς του, μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού χωροχρόνου. Ο Τσαλουμάς ως ποιητής, δημιούργησε ένα έργο, που συγκεντρώνει όλες τις αντιφάσεις του ρομαντισμού μέσα στον μοντερνισμό, όπου ο καλλιτέχνης ως ύψιστη ατομικότητα, σπαράσσεται από την ανάγκη επιβεβαίωσης, την οποία όμως επιδιώκει να βρει στην κοινωνία που ο ίδιος απορρίπτει. Στον Τσαλουμά έχουμε παράλληλα και τις δύο πλευρές του Ρομαντισμού: την κολερίγια τάση, όπου ο καλλιτέχνης λειτουργεί ως προφήτης και εκφραστής των αξιών της κοινωνίας του, αλλά και την ελιτίστικη τάση, που τονίζει την απομάκρυνση από την κοινωνία και την πολιτική, διότι αυτά τα δύο καταπιέζουν την ελευθερία, τη σεξουαλικότητα και τη συνείδηση. Ο ρομαντικός καλλιτέχνης ήταν εκφραστής αυτής της προϋούσας αμνηχανίας στη νεοτερικότητα, μεταξύ δημόσιου – ιδιωτικού, η οποία διαμόρφωσε και τις αντιφατικές τάσεις: από τη μια, φυγή από το ενοχλητικό και πεζό παρόν με την αναπόληση μιας περασμένης «χρυσής εποχής», και από την άλλη, ανοχή στην τεχνολογία και χρησιμοποίηση των θεσμών της κοινωνίας για προσωπική επιβεβαίωση.